

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE

NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O NORMIZACIJI
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, kolovoz 2003.

PRIJEDLOG ZAKONA O NORMIZACIJI S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o normizaciji sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU ZAKONOM UREDITI TE POSLJEDICE KOJE ĆE NASTATI NJEGOVIM DONOŠENJEM

Ocjena stanja

Zakon o normizaciji (Narodne novine br. 55/96) predstavlja pravnu osnovu uređenja sustava normizacije u Republici Hrvatskoj.

Zakonom o normizaciji norma je određena kao isprava čija primjena nije obvezatna. Hrvatske norme priprema, prihvaća, izdaje i objavljuje Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo, kao tijelo državne uprave.

Norme su pretežito preuzete od bivše države, a te preuzete norme bile su u trenutku donošenja samo dijelom usklađene s međunarodnim normama.

Nove hrvatske norme uglavnom su prihvaćene međunarodne i europske norme ili norme država Europske unije, koje su pretežito preuzete u izvorniku.

Pitanja koja se trebaju urediti ovim zakonom

Ovim se zakonom trebaju urediti sljedeća pitanja: načela i ciljevi hrvatske normizacije, osnivanje, organizacija i djelovanje tijela koje obavlja poslove nacionalnoga normirnog tijela, pripremanje i izdavanje hrvatskih norma i njihova uporaba.

Posljedice koje će nastati donošenjem ovog zakona

Na svojem putu do članstva u Europskoj uniji Republika Hrvatska preuzela je obvezu usklađivanja svojega zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije.

Cilj je toga usklađivanja razvoj hrvatske industrije i trgovine te povećavanje njezine konkurentnosti na međunarodnome i europskome tržištu, poboljšanje sigurnosti proizvoda, zaštita zdravlja i sigurnosti na radu, zaštita okoliša i zaštita potrošača te razvoj zakonodavstva i tehničke infrastrukture, što će omogućiti usklađivanje s odgovarajućim sustavom u Europskoj uniji.

Člankom 73. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji se između ostalog odnosi i na normizaciju, Republika Hrvatska obvezala se da će poduzeti mjere potrebne za postupno usklađivanje s europskom normizacijom te da će u tu svrhu strane u prvoj fazi započeti poticati uporabu europskih norma, unapređivati razvoj infrastrukture za normizaciju, promicati sudjelovanje Republike Hrvatske u radu specijaliziranih europskih tijela za normizaciju (CEN, CENELEC, ETSI).

Zakonom se osniva neovisno tijelo koje obavlja poslove nacionalne normizacije te se u radu toga tijela uvodi institut dobrovoljnog članstva, čime će se postići da budu jače zastupljeni interesi svih zainteresiranih strana u aktivnostima normirnoga tijela i upravljanju tim tijelom (industrije, potrošača, ispitnih i potvrđenih laboratorija, udruga itd.), a ne samo državne uprave.

Takovo uređivanje normizacije sukladno je uređivanju tih područja u zemljama Europske unije, posebno što se tiče institucionalnog prilagođavanja.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga zakona nije potrebno osigurati posebna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske, jer će poslove normizacije u prostoru koji odredi Vlada Republike Hrvatske obavljati isti broj ljudi kao i u Zavodu, dok će se sredstva za početak rada hrvatskog normirnog tijela osigurati iz proračunskih sredstava koja je Zavod koristio za obavljanje poslova normizacije.

IV. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Odredbama članaka 159. i 161. Poslovnika Hrvatskog Sabora («Narodne novine» broj 62/02) predviđena je mogućnost da zakon može biti donesen po hitnom postupku ukoliko to, između ostalog, zahtijevaju osobito opravdani državni razlozi. Imajući u vidu da ovaj prijedlog Zakona predstavlja usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske Unije te da je donošenje istog predviđeno Planom provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

ZAKON O NORMIZACIJI

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se zakonom uređuju:

- načela i ciljevi hrvatske normizacije
- osnivanje, ustrojstvo i djelatnost nacionalnoga normirnog tijela
- pripremanje i izdavanje hrvatskih norma i njihova uporaba.

(2) Predmet normizacije je proizvod, proces ili usluga koju treba normirati.

Članak 2.

(1) Pojmovi koji se upotrebljavaju u smislu odredaba ovog zakona imaju sljedeće značenje:

- Norma je dokument donesen konsenzusom i odobren od mjerodavnog tijela, koji za opću i višekratnu uporabu daje pravila, upute ili značajke za aktivnosti i njihove rezultate te jamči najbolji stupanj uređenosti u datim uvjetima.
- Međunarodna norma je norma dostupna javnosti koju je prihvatila koja međunarodna normizacijska/normirna organizacija.
- Europska norma je norma dostupna javnosti koju je prihvatila koja europska normizacijska/normirna organizacija.
- Nacionalna norma je norma dostupna javnosti koju je prihvatilo nacionalno normirno tijelo određene države.
- Hrvatska norma je norma dostupna javnosti koju je prihvatilo hrvatsko nacionalno normirno tijelo.
- Konsenzus je opće slaganje koje se odlikuje odsutnošću razlika u bitnim pitanjima između većine zainteresiranih strana, u kojem se nastoje uzeti u obzir gledišta svih zainteresiranih strana te uskladiti oprečna stajališta.

Članak 3.

(1) Hrvatska normizacija (u daljnjem tekstu: normizacija) temelji se na sljedećim načelima:

- pravo dragovoljnog sudjelovanja svih zainteresiranih strana u postupku pripreme hrvatskih norma, prihvaćanje hrvatskih norma, te dragovoljna uporaba hrvatskih norma,
- konsenzus o sadržaju hrvatskih norma
- javnost rada u svim njegovim fazama i obavješćivanje javnosti na prikladan način
- sprečavanje prevladavanja pojedinačnih interesa nad zajedničkim interesom
- međusobna usklađenost hrvatskih norma
- uzimanje u obzir dostignutog stanja tehnike i pravila te rezultata međunarodne i europske normizacije.

II. CILJEVI NORMIZACIJE

Članak 4.

(1) Ciljevi normizacije jesu:

- povećanje razine sigurnosti proizvoda i procesa, čuvanje zdravlja i života ljudi te zaštita okoliša
- promicanje kakvoće proizvoda, procesa i usluga
- osiguranje svrsishodne uporabe rada, materijala i energije
- poboljšanje proizvodne učinkovitosti, ograničenje raznolikosti, osiguranje spojivosti i zamjenjivosti
- otklanjanje tehničkih zapreka u međunarodnoj trgovini.

III. HRVATSKO NORMIRNO TIJELO

Osnivanje i djelatnost normirnoga tijela

Članak 5.

(1) Za ostvarivanje ciljeva iz članka 4. ovog zakona Vlada Republike Hrvatske uredbom osniva hrvatsko nacionalno normirno tijelo (u daljnjemu tekstu: hrvatsko normirno tijelo) kao javnu ustanovu.

(2) Hrvatsko normirno tijelo obavlja sljedeće poslove:

1. priprema, prihvaća i izdaje hrvatske norme i druge dokumente s područja normizacije
2. predstavlja hrvatsku normizaciju u međunarodnim i europskim normizacijskim organizacijama
3. održava zbirku hrvatskih norma i vodi registar hrvatskih norma
4. uređuje, izdaje i raspačava hrvatske norme, druge dokumente i publikacije s područja normizacije
5. uspostavlja i održava baze podataka o normama i drugim dokumentima iz područja normizacije te daje obavijesti o normama i drugim dokumentima
6. u službenom glasilu objavljuje obavijesti o hrvatskim normama te obavijesti o drugim dokumentima s područja normizacije
7. osigurava informacije o nacionalnim, europskim i međunarodnim normama cjelokupnoj javnosti a posebno gospodarstvu
8. promiče uporabu hrvatskih norma
9. obavlja druge poslove u skladu s aktom o osnivanju, propisima i međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku

(3) Djelatnost iz stavka 2. točke 1. – 7. ovog članka od interesa je za Republiku Hrvatsku i obavlja ju isključivo hrvatsko normirno tijelo.

(4) Poslove iz stavka 2. točke 1. ovoga članka hrvatsko normirno tijelo obavljat će u skladu s pravilima europskih normirnih tijela.

(5) Tijekom pripreme europske norme hrvatsko normirno tijelo neće obavljati nikakve radnje koje bi mogle naštetiti usklađivanju norme.

(6) Nadzor nad radom hrvatskog normirnog tijela obavlja se sukladno zakonu o ustanovama.

(7) Hrvatsko normirno tijelo posluje u skladu s propisima koji se odnose na javne ustanove ako ovaj zakon pojedina pitanja ne uređuje drukčije.

Članstvo u hrvatskome normirnom tijelu

Članak 6.

(1) Za ostvarivanje svojih interesa u vezi s hrvatskom normizacijom član hrvatskoga normirnog tijela može biti pravna ili fizička osoba sa sjedištem odnosno prebivalištem u Republici Hrvatskoj.

(2) Član iz stavka 1. ovog članka član je stručnog vijeća hrvatskog normirnog tijela i ima pravo sudjelovati u njegovom radu u skladu s aktom o osnivanju.

(3) Sastav i poslovi stručnog vijeća detaljnije će se utvrditi statutom sukladno zakonu.

(4) Najmanje jedan predstavnik članova stručnog vijeća, na način utvrđen aktom o osnivanju, obavezno se imenuje u upravno vijeće.

Članak 7.

(1) Član mora plaćati normirnomu tijelu članarinu.

(2) Visina članarine i način njezina plaćanja detaljnije se uređuje općim aktom hrvatskoga normirnog tijela.

Članak 8.

(1) Članstvo prestaje otkazom, prestankom postojanja pravne osobe, smrću fizičke osobe ili isključenjem.

(2) Statutom se uređuju pitanja u vezi s postankom i prestankom članstva u hrvatskome normirnom tijelu.

IV. NORME

Hrvatske norme - priprema, prihvaćanje i izdavanje

Članak 9.

- (1) Hrvatske se norme pripremaju, prihvaćaju i izdaju u skladu s odredbama ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje, a pokretanje postupka za prihvaćanje normi, kao i objava o prihvaćenju normi objavljuje se u službenome glasilu normirnoga tijela.
- (2) Hrvatske norme označuju se pisanom oznakom HRN. Naziv hrvatska norma i oznaka HRN ne smiju se upotrebljavati za označivanje drugih vrsta dokumenata.
- (3) U skladu s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku pri izradbi hrvatskih norma uzimaju se u obzir međunarodne norme, europske norme ili nacionalne norme drugih zemalja.

Članak 10.

- (1) Hrvatske se norme izdaju kao posebne publikacije i zaštićene su u skladu sa zakonom, nacionalnim propisima i međunarodnim propisima o autorskim pravima.
- (2) Sva autorska prava i prava korištenja normi pripadaju hrvatskom normirnom tijelu.
- (3) Zabranjeno je umnožavanje ili raspačavanje dijelova ili cjeline koje hrvatske norme bez suglasnosti hrvatskoga normirnoga tijela.

Članak 11.

- (1) Sukladnost određenoga proizvoda, procesa ili usluge s hrvatskom normom može se potvrditi izjavom o sukladnosti, potvrdom (certifikatom) o sukladnosti ili oznakom sukladnosti.

Članak 12.

- (1) Znak sukladnosti s hrvatskom normom upotrebljava se u skladu s pravilima utvrđenim općim aktom.
- (2) Znak sukladnosti s hrvatskom normom zaštićuje se prema propisima o industrijskome vlasništvu.

Financiranje hrvatskoga normirnog tijela

Članak 13.

(1) Hrvatsko normirno tijelo ostvaruje sredstva za rad:

- prodajom norma, normizacijskih dokumenata i drugih publikacija
- članarinom
- naplatama za usluge
- iz državnoga proračuna i
- iz drugih izvora.

(2) Visina financiranja iz državnoga proračuna određuje se na temelju opsega poslova iz članka 5. stavka 2. točke 1. – 7. ovog zakona, utvrđenog godišnjim programom rada, pri čemu se uzimaju u obzir i predviđeni opseg članarina, naplata za hrvatske norme i sredstva drugih izvora.

(3) Iz državnoga proračuna Republike Hrvatske financiraju se i članarine hrvatskog normirnog tijela u europskim i međunarodnim organizacijama.

(4) Nakon prihvaćanja državnoga proračuna po potrebi će se u godišnjemu programu rada planirati opseg obavljanja poslova iz stavka 1. ovog članka prilagoditi opsegu financiranja za tu godinu.

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 14.

Hrvatske vojne norme s oznakom "HRVN" te propise o načinu izdavanja i objave hrvatskih vojnih normi, sadržaju, uvjetima i načinu primjene hrvatskih vojnih normi te postupku za utvrđivanje sukladnosti i obavljanja nadzora u području proizvodnje vojnog naoružanja i opreme utvrđuje i donosi ministar obrane.

Članak 15.

(1) Vlada Republike Hrvatske donijet će akt o osnivanju hrvatskog normirnog tijela i imenovati privremenog ravnatelja najkasnije do 30. rujna 2004.

(2) Sredstva za početak rada hrvatskog normirnog tijela osiguravaju se iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

(3) Hrvatsko normirno tijelo počinje s radom 1. siječnja 2005.

Članak 16.

Privremeni ravnatelj normirnog tijela mora nakon donošenja osnivačkog akta na primjeren način javno pozvati fizičke i pravne osobe koje mogu postati članovi normirnog tijela da se u roku od tri mjeseca nakon objave pismeno prijave za članstvo.

Članak 17.

(1) Osnivač osigurava hrvatskomu normirnom tijelu potrebne prostorije za rad, a hrvatsko normirno tijelo preuzima od Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo materijalna sredstva i opremu koja je namijenjena za provedbu zadataka u području normizacije i one djelatnike koji obavljaju zadatke u području normizacije.

(2) Opseg sredstava i opreme iz stavka 1. ovog članka podrobnije se određuje aktom o osnivanju hrvatskoga normirnog tijela.

Članak 18.

Na zaposlene u hrvatskome normirnom tijelu primjenjuju se propisi koji uređuju položaj i plaće zaposlenih u javnim službama.

Članak 19.

Do početka rada hrvatskoga normirnog tijela njegove poslove obavlja Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo.

Članak 20.

Danom primjene ovog zakona prestaju važiti odredbe članka 2., 9., 10., 11. i 12. te odredbe ostalih članaka Zakona o normizaciji (Narodne novine br. 55/96) u dijelu koji se odnosi na normizaciju.

Članak 21.

Ovaj zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama», a primjenjuje se od 1. siječnje 2005. godine.

V OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBA PRIJEDLOGA ZAKONA

Članci 1. –3.

Ovim zakonom uređuju se načela i ciljevi hrvatske normizacije, osnivanje, organizacija i djelovanje nacionalnoga normirnog tijela, pripremanje i izdavanje hrvatskih norma i njihova uporaba. Pojmovi koji se upotrebljavaju u smislu ovog zakona, a to su norma, hrvatska norma, usklađena norma i predmet normizacije, temelje se na europskoj normi EN 45020: 1998., Normizacija i srodne djelatnosti – Rječnik općih naziva.

Načela na kojima se temelji hrvatska normizacija jesu pravo dragovoljnog sudjelovanja u pripremi i prihvaćanju hrvatskih norma, konsenzus o sadržaju norma, javnost rada u svim njegovim fazama, međusobna usklađenost hrvatskih norma i dr.

Načela koja su naprijed nabrojena odražavaju se na položaj i djelovanje normirnoga tijela.

Pod neovisnošću se podrazumijeva da to bude neovisno tijelo nad kojim ne dominiraju državne vlasti. Ostala načela, kao što su na konsenzusu utemeljen proces donošenja odluka, jasnoća procesa donošenja odluka, zastupljenost svih zainteresiranih strana i njihovo dragovoljno sudjelovanje u radu na normama, dolaze do izražaja prilikom pripreme, prihvaćanja i izdavanja hrvatskih norma.

Članak 4.

Ciljevi su hrvatske normizacije prije svega povećanje razine sigurnosti proizvodnje, proizvoda i procesa, čuvanje zdravlja i života ljudi te zaštita okoliša, promicanje kakvoće proizvoda, procesa i usluga i otklanjanje tehničkih zapreka u međunarodnoj trgovini.

Norme su dragovoljne tehničke specifikacije koje osiguravaju sukladnost proizvoda i usluga na jedinstvenome tržištu, utvrđuju odgovarajuće razine njihove sigurnosti, kakvoće i djelotvornosti te postavljaju metode ispitivanja potrebne za utvrđivanje sukladnosti proizvoda i usluga s tim specifikacijama.

Norme su, prema tomu, sredstvo za gospodarsku i industrijsku integraciju, te se upotrebljavaju kao tehnička osnova za potporu europskomu zakonodavstvu radi osiguravanja slobodnoga kolanja roba, usluga, kapitala i radne snage.

Članak 5.

Povjerenstvo Vijeća Europe preporučuje da se u svakoj budućoj zemlji članici osnuje normirno tijelo čija se uloga i značajke daju u ovome članku.

Vlada Republike Hrvatske osnovat će neovisno tijelo za obavljanje poslova u smislu odredbi ovog zakona te osigurati sredstva iz državnoga proračuna za početak rada toga tijela.

Normirno tijelo obavlja sljedeće poslove: priprema, prihvaća i izdaje hrvatske norme i druge dokumente s područja normizacije, predstavlja hrvatsku normizaciju u međunarodnim i europskim normizacijskim organizacijama, održava zbirku hrvatskih norma i vodi registar hrvatskih norma, uređuje, izdaje i raspačava hrvatske norme, druge dokumente i publikacije s područja normizacije, uspostavlja i održava baze podataka o normama i drugim dokumentima iz područja normizacije te daje obavijesti o normama i drugim dokumentima, objavljuje obavijesti o hrvatskim normama te obavijesti o drugim dokumentima s područja normizacije, u službenome glasilu osigurava industriji i javnosti obavijesti o nacionalnim, europskim i međunarodnim

normama, promiče uporabu hrvatskih norma i obavlja druge zadatke u skladu s propisima i međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku.

Poslovi normizacije od interesa su za Republiku Hrvatsku.

Na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjivat će se odredbe zakona o ustanovama.

Članak 6. –8.

Zakon predviđa članstvo u normirnome tijelu radi ostvarivanja interesa članova u vezi s hrvatskom normizacijom.

To znači da član može biti domaća ili strana pravna ili fizička osoba koja ima sjedište odnosno boravište u Republici Hrvatskoj.

Član ima pravo sudjelovati u radu i vođenju normirnoga tijela u skladu sa propisima.

Članovi plaćaju članarinu čija se visina i način uređuju aktima normirnoga tijela.

Pitanja u vezi s postankom i prestankom članstva u nezavisnome tijelu uredit će se statutom.

Članci 9. –12.

Ovim člancima uređena su pitanja pripreme, prihvaćanja i izdavanja hrvatskih norma, označivanje norma, njihovo umnožavanje i autorska zaštita te označivanje sukladnosti s hrvatskom normom.

Hrvatske se norme pripremaju, prihvaćaju i izdaju u skladu s odredbama ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje, a njihovo donošenje objavljuje se u službenome glasilu normirnoga tijela.

Hrvatske norme označuju se pisanom oznakom HRN. Naziv hrvatska norma i oznaka HRN ne smiju se upotrebljavati za označivanje drugih vrsta dokumenata.

U skladu s međunarodnim ugovorima pri izradbi hrvatskih norma uzimaju se u obzir međunarodne norme, europske norme ili nacionalne norme drugih zemalja.

Hrvatske su norme posebne publikacije i predstavljaju autorski rad, a zabranjeno je njihovo umnožavanje i raspačavanje (dijelova ili cjeline) bez suglasnosti normirnoga tijela.

Sukladnost određenoga proizvoda, procesa ili usluge s hrvatskom normom može se potvrditi izjavom o sukladnosti, potvrdom (certifikatom) o sukladnosti ili znakom sukladnosti. Znak sukladnosti s hrvatskom normom upotrebljava se u skladu s pravilima koje odredi upravni odbor. Znak sukladnosti s hrvatskom normom zaštićuje se prema propisima o industrijskome vlasništvu.

Članci 13.

Ovim člankom uređeno je financiranje hrvatskoga normirnoga tijela.

Što se tiče financiranja normirnoga tijela predviđeni su različiti izvori prihoda, kao što su članarina, prodaja normizacijskih dokumenata i drugih publikacija, naknade za obavljene usluge i državni proračun.

Izostanak državne potpore u sadašnjoj situaciji zaustavio bi daljnji razvoj na tome području i značio bi prestanak rada normizacije.

Na daljnji razvoj takve koncepcije financiranja utjecat će ukupni gospodarski napredak.

Jasno je da će industrija i druge zainteresirane strane trebati povećati svoje sudjelovanje u financiranju normizacije.

Iz državnoga proračuna financirali bi se zadaci od interesa za Republiku Hrvatsku i članarine u europskim i međunarodnim organizacijama.

Članak 14. – 21.

Za početak rada normirnoga tijela Vlada će donijeti akt kojim će ga osnovati i imenovati ravnatelja normirnoga tijela, koji će poduzeti tehničke i druge radnje da bi tijelo moglo početi raditi.

Sredstva za početak rada hrvatskog normirnog tijela osigurati će se iz proračunskih sredstava koja je Zavod koristio za obavljanje poslova normizacije.

Vlada će normirnomu tijelu osigurati potrebne prostorije za rad i opremu za provedbu zadataka iz ovog zakona, a normirno će tijelo preuzeti djelatnike Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo koji obavljaju poslove u području normizacije.

Na zaposlene u normirnome tijelu primjenjuju se propisi kojima se uređuju položaj i plaće zaposlenih u javnim službama.

Državni zavod za normizaciju obavljat će poslove normirnoga tijela do početka njegova rada.